

EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELEDE SENDİKALARIN GÖREVİ

Baran Dergisi, 23 Temmuz 2010

Yıldırım Koç

Günümüzde ülkemiz ve halkımız, ABD ve AB emperyalizminin her alandaki saldırısıyla karşı karşıyadır. Emperyalist güçler ülkemizin doğal kaynaklarını, üretim kapasitesini ve insan gücünü sömürmektedir. Türkiye’de çeşitli toplumsal kesimlerin bugün yaşadığı sıkıntıların temelinde ABD ve AB vardır. Bugün biraz bilgisi ve bilinci olan, şerefli, haysiyetli, namuslu bir hayat sürme iddiasında bulunan herkes, ABD ve AB emperyalizmine karşı tavır almak zorundadır.

Türkiye’de günümüzde yaklaşık 750 bin işçi ve 1 milyon memur ile sözleşmeli personel, sendikalara üyedir. Sendikalar zaman zaman çeşitli konularda toplantılar ve gösteri yürüyüşleri düzenlemekte, genel grevler yapmaya çalışmaktadır.

Peki, sendikalarımızın ABD ve AB emperyalizmi konusundaki tavrı nedir?

Amerikan emperyalizmine, Avrupa Birliği emperyalizmine karşı çıkıyorlar mı? Yoksa onlarla iyi geçinme çabasındalar mı?

Ne yazık ki bugün en önemli işçi ve kamu çalışanı konfederasyonları, ABD ve AB emperyalizmine karşı tam bir sessizlik içindedir. Bazı konfederasyonlar ve onlara bağlı sendikalar ise, doğrudan veya dolaylı biçimlerde emperyalist Avrupa Birliği’nden proje adı altında önemli miktarlarda para almaktadır. Bu paraları alanlar, bencil Avrupalı’nın kendi çocuğuna bile para vermediğini, sendikalara verdiği paranın kat kat fazlasını bir biçimde geri aldığını anlamamakta ısrar etmektedir.

Bugün işçilerin ve memurların karşı karşıya buldukları sorunların temelinde, emperyalist güçlerin hükümetlerimize dayattığı politikalar yatmaktadır. Sosyal güvenlik alanında yapılan yeni düzenlemeler de, özelleştirmeler de, çalışmayı esnekleştirici kanun maddeleri de, düşmekte olan ücretler ve aylıklar da emperyalistlerin doğrudan veya onların birer kuklası olan IMF ve Dünya Bankası aracılığıyla dayattıkları uygulamalardır.

Emperyalizme karşı çıkmayan sendikalar, yarın bunun bedelini fazlasıyla ödeyecektir.

Türkiye, böyle bir durumu geçmişte de yaşamıştır.

1919-1922 döneminde Anadolu’da kanla ateşle İstiklal Harbi, yani Bağımsızlık Savaşı, Ulusal Kurtuluş Savaşı verilirken, İstanbul sendikaları görevlerini yerine getirmemişti. 1919-1922 dönemi İstanbul sendikaları Ulusal Kurtuluş Savaşı’na gereken desteği vermiş olsalardı, 1925 yılında çıkarılan Takrir-i Sükun Kanunu’nun verdiği yetkiye dayanarak sendikaların faaliyeti durdurulabilir miydi? Türkiye, hemen hemen sendikasız bir 21 yıl yaşamak zorunda kalır mıydı?

16 Mart 1920 günü İngilizler İstanbul’u işgal ettiler. İstanbul sendikaları bu işgali protesto etmek için herhangi bir eylem yapmadı; emperyalist işgal karşısında tek tek işçilerin direnişleri olurken, İstanbul sendikaları sessiz kaldı.

1 Mayıs, İstanbul’da 1921 yılında Türkiye Sosyalist Fırkası’nın önderliğinde kutlandı. Türkiye Sosyalist Fırkası’nın işçilerle ve işçi örgütleriyle yakın bağı vardı. Bu örgüt bazı grevleri de yönetti. Ancak Mete Tunçay bu örgüt hakkında şunları yazıyor: “TSF’nin Milli Mücadeleye karşı olumsuz bir tavır takındığı söylenmiştir; bu söylenti herhalde doğrudur.” Parti tarafından yayımlanan İdrak’ın genel çizgisi de şöyle belirtiliyor: “Gazete kurtuluşu galip devletlerin iyi niyetlerinden beklemektedir.”¹ Türkiye Sosyalist Fırkası’nın önderliğindeki 1 Mayıs kutlamaları önce parti merkezinde bayramlaşma ile başladı, daha sonra da Parti’nin önderi Hüseyin Hilmi Bey ile üç temsilci, Sadrazam’ı ziyaret etti.² Kutlamalar Kağıthane’de yapıldı. İkdam ve Alemdar Gazeteleri şu haberi vermektedir: “Şehrimizde işçi bayramı dün işçiler tarafından tesit edilmiştir. Şirketi Hayriye, Haliç ve Tramvay Şirketleri amelesi çalışmadıklarından, vesait-i nakliyenin büyük kısmı muattal kalmıştır. Ameleden bir kısmı, bayramlarını tesit için mavi işçi gömlekleri giydikleri, kırmızı boyunbağı taktıkları gibi hepsi de kırmızı rozetlere hamil idiler. Amelenin bindiği bazı otomobillere de kırmızı bayrak takılmıştı.

¹ Tunçay, M., **Türkiye’de Sol Akımlar - I (1908-1925)**, 2. Baskı, BDS Yay., İstanbul, 2000, s.39.

² Tunçay, M., a.g.k., s.40.

Türkiye Sosyalist Fırkası'nın Babıali'deki merkezinde tören yapılmış, saat 10'dan bire kadar müzik Enternasyonal'i çalmıştır.³ Ancak bu kutlamalarda işgalciler lanetlenmedi, emperyalizme karşı tavır alınmadı. Türkiye Sosyalist Fırkası'nın 1 Mayıs bildirisinde de anti-emperyalist veya işgal karşıtı bir tavır söz konusu değildi.⁴

İstanbul'da 1920 yılının önemli eylemlerinden biri, Tramvay işçilerinin grevidir.

1920 yılında Fransızlara ait Tramvay Şirketi işçileri Vatman İttihadı isimli bir örgütlenmeye gittiler ve Türkiye Sosyalist Fırkası önderi Hüseyin Hilmi ile bağlantı kurdular. Hüseyin Hilmi ve Vatman İttihadı'ndan bir temsilci İstanbul'daki İngiliz İşgal Kuvvetleri komutanına giderek yardım istediler. Bu durum, Zeki Cemal'in Meslek Dergisi'nin 24. sayısında (1925) çıkan bir makalesinden yapılan alıntıyla Oya Baydar tarafından şöyle anlatılmaktadır: "Hilmi arkadaş, tramvay amelesinin murahhasıyla birlikte İngiliz işgal kumandanına başvurdu ve yardımını istedi. Kumandan işçiyi haklı buldu ve 100 krş. yövmiye verilmesini istedi. Kumpanya bunu dinlemeyince 10 Mayıs 1336 tarihinde amele ilk grevi ilan etti."

Bu metin, Türkiye Sosyalist Fırkası'nın ve Tramvay işçilerinin örgütünün anti-emperyalist olmadığını, işgale karşı çıkmadığını ve hatta işgalci emperyalistlerden medet umduğunu gayet açık bir biçimde göstermektedir. Ortada iğrenç bir durum vardır. İşgal edilen bir şehrin işçi önderleri, üç kuruş fazla para alabilmek için, onları aşağılayanlardan yardım dilenmektedir.

Bu yardım, Oya Baydar tarafından şöyle anlatılmaktadır: "Grev, geçici de olsa başarıyla bitmiş, işçiler isteklerinin büyük bir kısmını elde etmişlerdir. Bunun bir nedeni de İngiliz İşgal Kumandanlığının, Hüseyin Hilmi'ye, Tramvay şirketi bir Fransız şirketi olduğundan, yardım etmesidir"

İşgalci emperyalistlerden dilenilen yardımla kazanılan grev, sendikacılık tarihinin lanetlenmesi gereken sayfalarından biridir.

İstanbul işçilerinin oluşturduğu sendikalar 1919-1922 döneminde önemli eylemler yaptılar; ancak İstanbul'un emperyalistlerce işgalini protesto etmediler; Anadolu'nun emperyalistlerce işgaline karşı güçlü ve kararlı bir çizgi sürdürmediler; programlarına bu konuda talep koymadılar; Anadolu'daki ulusal kurtuluş mücadelesine katkıda bulunmadılar.

Anadolu'da kanla ve ateşle bir bağımsızlık savaşı sürdürülürken İstanbul sendikaları "mücadele etti.". Ancak bu öyle bir "mücadele" idi ki, emperyalist işgalin en acımasız biçimine karşı sessizdi; işgali kabulleniyordu.

Bazı işçiler Anadolu'ya geçti, bağımsızlık savaşına katıldı. Bazı işçiler, İstanbul'daki direniş örgütlerine destek verdi. Ancak İstanbul sendikaları, emperyalizm karşısında sustu, ücretler için grev yaptı; emperyalistlere yaltaklandı.

Günümüzün sendikaları, gelecekte sıkıntı yaşamak istemiyorlarsa, temsil ettikleri kitleye karşı görevlerini yerine getirmenin ötesinde, vatanımıza karşı görevlerini de yerine getirmelidir. Her iki görev de, ABD ve AB emperyalizmine karşı açık tavır almayı gerektirmektedir.

Emperyalizmle mücadeleden kaçan sendikalar, tarihimize, İstiklal Savaşı'ndaki İstanbul sendikaları gibi, kara bir sayfa olarak geçecektir.

³ Sencer, O., **Türkiye'de İşçi Sınıfı, Doğuşu ve Yapısı**, Habora Yay., İstanbul, 1969, s.253.

⁴ Tunçay, M., a.g.k., s.62-63.